

Llibres

L'art d'església

MARQUES I PLANAGUMÀ,
Josep Maria.

Per les esglésies.

Quaderns de la Revista de Girona.
Diputació de Girona / Caixa de Girona, 2001.

Una vegada, i no és cap conte, un professor va demanar a un alumne que exposava un text literari que expliqués la simbologia d'un bastó que portava una dignitat eclesial. L'estudiant, ben tranquil, li va contestar que era la crossa amb la qual s'ajudava l'eclesiàstic perquè s'havia trencat la cama. Valguí aquest fet verídric, del qual vaig ser testimoni, per denunciar el poc coneixement que hi ha avui de fets de cultura religiosa, del teixit conceptual de moltes cerimònies que en altre temps eren patrimoni de gairebé totes les classes socials. Les noves generacions saben ben poc de custòdies, reliquiaries, exvots, creus, claus de volta, símbols, emblemes, baptisteris i piques, la diferència entre església i temple, etc. Falla també aquell context imprescindible que permet reconstruir la visió d'un retaule, d'un campanar, entendre què significava per a molts catòlics una sepultura, la processó del Corpus o la del Divendres Sant. Un universitari amb poca cultura religiosa pot treure ben poc profit de l'entrellat del «cant espiritual» d'Ausiàs March o de Maragall, per posar un exemple.

Entre tanta ignorància, delinear la trajectòria d'una cultura eclesial amb més de dos mil anys d'història no és una tasca fàcil, perquè hi ha hagut un trencament generacional i educatiu massa visible. En aquest sentit, el llibre de Josep Maria Marquès és útil i modèlic, perquè amb afany pedagògic, i treballant des de punts de partida diversos, ajuda il·lustrats i profans a conèixer millor l'evolució de l'art sacre (mobles, peces) i els objectes de culte de la diòcesi de Girona des de l'època posterior al romànic fins a la Il·lustració. A les comarques gironines hi ha gairebé mil recintes, entre temples parroquials, ermites, capelles..., guardians d'un important patrimoni que per diverses raons no ha estat prou divulgat. També hi tenen part de culpa les autoritats eclesiàstiques, perquè no han sabut difondre com calia tota aquesta riquesa de matisos. Són pocs els temples que a l'entrada t'ofereixen una història succinta del recinte i del valor artístic que conté. A l'Hospital d'Illa, al Rosselló, han fet, en canvi, un centre d'art sacre modèlic, en el qual mostren bona part dels

objectes de culte de les parròquies rosselloneses, organitzen conferències, hi porten escolars, etc. Aquesta riquesa arquitectònica, artística, sacra, musical, devota, gironina és fruit d'uns temps històrics llunyans i diversos dels quals deriven formes estètiques, estructures econòmiques, mentalitats socials molt variades. Fins i tot les violentes èpoques de conflictivitat social, política i religiosa han marcat aquest patrimoni. Amb les guerres napoleòniques i més tard l'any 1936 es van perdre molts arxius, mobles, béns mobles i vides humanes. Esperem que aquest llibre de J. M. Marquès ajudi a fer créixer la consciència cultural de molts ciutadans, que entenguin que l'art de l'església més senzill també forma part del nostre equipatge; que un comunidor, un orgue o una pintura devota pertanyen al fons ritual d'aquest poble tan maltractat per la història.

Pep Vila

La transformació de Girona

OLIVER I ALONSO, Josep.
De la «Gran Girona» a l'àrea urbana de Girona.
Ajuntament de Girona / Caixa de Catalunya.
Girona, 2000. 714 pàgines.

El model econòmic de Girona s'està esgotant, segons assegura el catedràtic

d'economia de la UAB Josep Oliver en l'estudi *De la «Gran Girona» a l'àrea urbana de Girona*. L'informe alerta que la ciutat ha de fer un canvi important en l'oferta de serveis i les inversions privades amb l'objectiu de permetre impulsar una nova etapa d'expansió econòmica. En cas contrari, assenyala, el creixement de la ciutat corre el perill d'exhaurir-se. L'economista assegura que el model econòmic de Girona ha donat símptomes «d'esgotament», i afegeix que la ciutat, que sempre s'ha mantingut en una posició capdavantera en el rànquing estatal de renda per càpita, es troba ara que altres ciutats mitjanes s'estan situant a un nivell similar.

El treball és una extensa anàlisi de l'evolució de la ciutat i dels canvis que ha experimentat en els darrers anys, i dona alguns apunts que s'haurien de tenir en compte de cara al futur. Oliver destaca que Girona té una renda alta i capacitat